

Aan de gemeenteraad
cc commissieleden
cc pers

DATUM 7 september 2023
ZAAKNUMMER 1356677
BEHANDELD DOOR Arnold Huisman
TELEFOON (035) 629 2026
UW KENMERK
BIJLAGEN
BETREFT Onderzoek toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek

Geachte raadsleden,

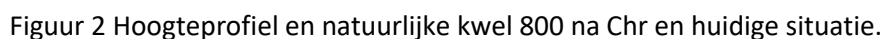
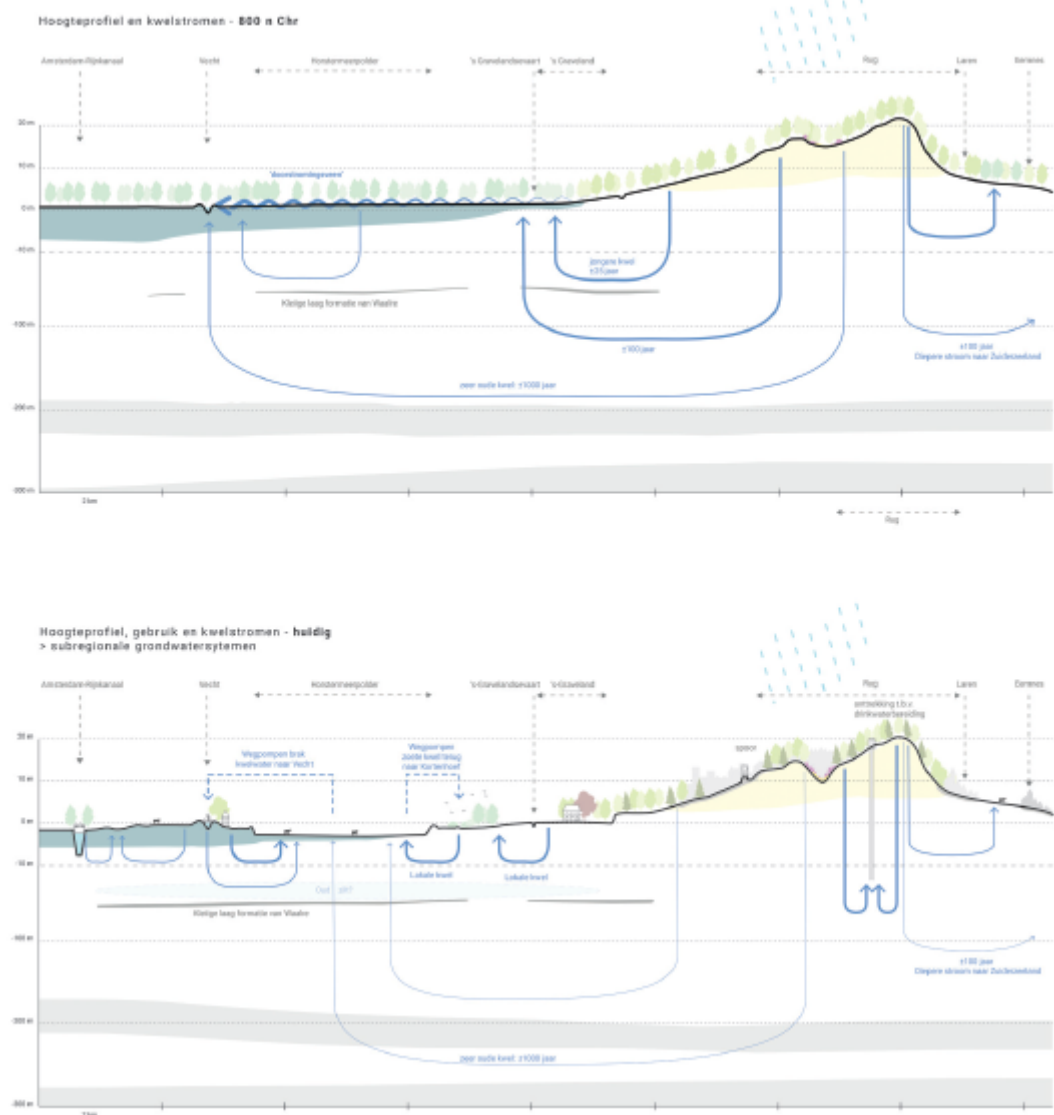
Graag informeren wij u over de oplevering en de uitkomsten van het Ontwerpend Onderzoek Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek. Het onderzoek heeft zich gericht op de problematiek van het water- en bodemsysteem van de Heuvelrug en het plassengebied van de Gooi en Vechtstreek. De conclusie van het onderzoek is dat het water- en bodemsysteem fundamenteel moet veranderen. Er komt nader onderzoek naar mogelijke oplossingsrichtingen met oplossingen voor de komende decennia.

Aanleiding en start van het onderzoek

Het water- en bodemsysteem van de Heuvelrug en het plassengebied van de Gooi en Vechtstreek loopt tegen zijn grenzen aan. Het wordt steeds duidelijker dat met de combinatie van de landschappelijke aanpassingen vanuit het 'maakbaarheidsdenken' (denken vanuit wensen landgebruik en afhankelijk van techniek), de effecten van de klimaatverandering (zie figuur 1), afname van biodiversiteit, bodemdaling en verstedelijking, de grenzen van het water- en bodemsysteem zijn bereikt. Het landgebruik en de bijbehorende inrichting volgen vaak niet de opbouw van de ondergrond en het natuurlijke watersysteem (zie figuur 2). Het gevolg hiervan is dat er steeds grotere problemen zijn op het gebied van de beschikbare hoeveelheid van water en waterkwaliteit die effect hebben op natuur, landbouw, stedelijke functies én drinkwatervoorziening. Een van de meest sprekende voorbeelden betreft de beschikbaarheid van water, bijvoorbeeld ten aanzien van de drinkwater. Zo waarschuwde het RIVM begin dit jaar voor potentiële drinkwatertekorten zo snel als 2030. Maar ook voor de natuur en landbouw, komt het in droge perioden nu al voor dat water uit het Markermeer moet worden opgepompt om het water van Naardermeer en Vechtplassen aan te vullen. In de Gooi en Vechtstreek worden de effecten van klimaatverandering en deze 'mismatch' ook steeds meer merkbaar.

Zeven partijen hebben daarom de handen ineengeslagen en samen met een brede groep stakeholders uit het gebied een onderzoek uitgevoerd: Regio Gooi en Vechtstreek, Waterschap Amstel Gooi en Vecht, PWN, Vitens, Waternet (drinkwater), provincie Noord-Holland en de Metropoolregio Amsterdam (MRA). In juni 2022 heeft deze groep van zeven opdrachtgevers samenwerkingsafspraken gemaakt om een onderzoek te financieren en te begeleiden naar de toekomstbestendigheid van het water- en

Figuur 1 Overzicht klimaatverandering en de effecten hiervan op de korte en lange termijn.

Met elkaar hebben zij de werking van het water- en bodemsysteem voor de Gooi en Vechtstreek in kaart gebracht en hebben vervolgens een handelingsperspectief met handvaten voor actie voor de korte-, middellange en lange termijn (2030-2050-2100) opgesteld. Dat handelingsperspectief biedt inzicht hoe de wisselwerking tussen de inrichting en de ondergrond werkt en of het daarmee over bijvoorbeeld 80 jaar ook een goede kwaliteit van water, natuur en leven kan bieden. Een voorbeeld is de toekomstbestendigheid van de drinkwatervoorziening waar vanuit dit perspectief naar moet worden gekeken. Dit onderzoek is een eerste stap richting een toekomstbestendig, en aan de veranderende omstandigheden aangepast landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik.

Uitkomsten van het onderzoek

Het ontwerpend onderzoek legt de basis voor een gemeenschappelijk doel. Er zijn toekomstbeelden geschetst en oplossingsrichtingen aangegeven. Het rapport bevat verschillende toekomstbeelden: wat gebeurt er als we niets doen en welke mogelijkheden zijn er om in te grijpen.

Er is namelijk niet één, alles omvattende oplossing voor een toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek. Wel komt er uit het onderzoek een duidelijke koers naar voren: het gebied minder afhankelijk maken van het water uit de rivieren en meren zoals het Amsterdams Rijnkanaal en IJmeer (het zogenaamde hoofdwatersysteem). Dit betekent dat we meer zelfvoorzienend moeten worden met een robuuster eigen watersysteem. Ook de inrichting en het landgebruik moeten beter worden afgestemd op de natuurlijke eigenschappen van het bodem- en watersysteem. Daarvoor zijn aanpassingen nodig, zoals het vergoten van de ondergrondse grondwaterbuffer, meer flexibiliteit van het grond- en oppervlaktewaterpeil en stimuleren van veengroei voor CO₂-opslag en nieuwe natuur. Dit kan alleen als het watergebruik voor wonen, werken en recreëren hierop worden afgestemd.

Hoe nu verder?

Het onderzoeksrapport biedt nog geen pasklaar maatregelenpakket. Veel van de oplossingsrichtingen zullen de komende jaren nog verder moeten worden onderzocht. In het onderzoeksrapport wordt een aantal aanbevelingen en vervolgstappen geformuleerd. Deze zijn terug te vinden in hoofdstuk 7 van de rapportage. Het continueren van de gezamenlijke en integrale aanpak is noodzakelijk om volgende stappen te kunnen zetten. De zeven partijen hebben nu al de intentie uitgesproken om gezamenlijk verder te gaan en zoeken ook naar verdere betrokkenheid van stakeholders in het gebied. Bovendien is het resultaat van dit onderzoek nu al meegenomen in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied van Provincie Noord-Holland (PPLG) en in het onderzoek Water Aanvulling en Aanvoer 't Gooi (WAAG). Hierin zullen (voor bepaalde onderdelen) al concretere uitvoeringsstappen worden gezet. Dit is ook nodig om naar een toekomstbestendig gebied toe te werken.

Daarnaast zijn er nu al een zevental heldere vervolgonderzoeken geformuleerd die men als basis voor de vervolgstappen van het onderzoek verder uit wil werken. Deze gaan onder andere om het onderzoeken van de werkelijke bodemdaling in het gebied, de effectiviteit en haalbaarheid van bijvoorbeeld Water Infiltratie Systemen (WIS), flexibel peilbeheer (dit is werken met een maximum en minimum peil) in de lager gelegen (water)peilgebieden en het (verder) benutten van de Heuvelrug als seizoensberging. Ook zal op basis van praktijkonderzoek de kwaliteit van kwelwater (dit is onder druk aan het oppervlakte komen van grondwater) in bepaalde gebieden nader onderzocht moeten worden. Verder zullen nadere analyses voor het gebied op basis van zogenaamde niet-stationaire modelanalyses en de nieuwste klimaatscenario's moeten worden uitgevoerd om de effecten van bepaalde maatregelen voor het bodem- en watersysteem van Gooi en Vechtstreek goed te duiden.

Op basis van de bovenstaande aanbevelingen werken de zeven partijen aan vervolgonderzoek. Na de zomer van 2023 willen de zeven opdrachtgevers een voorstel doen voor de vervolgende onderzoekstappen van de Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek. Zodra hierover meer bekend is, zullen wij u daarover informeren. Wij zullen erop toezien dat ook naar de kortetermijnmaatregelen wordt gekeken. Verder vinden wij het belangrijk u te melden dat we met ons

ambitieuw watermanagementplan eerste en belangrijke stappen zetten om water in het de Heuvelrug te laten infiltreren zoals het afkoppelen van daken in Oost.

Dit onderzoek is een eerste stap richting een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en de functies. Pasklare oplossingen worden niet geboden. Wel komt er een duidelijke koers naar voren. De gezamenlijke, integrale aanpak zal vanaf hier moeten worden voortgezet om volgende stappen te kunnen zetten. Daarbij is de betrokkenheid van overheden, drinkwaterbedrijven, LTO, TBO's en bewoners van belang. Alle partijen samen moeten komen tot een gezamenlijke probleemperspectief én een gedeelde oplossingsrichting: dit document biedt daar handvatten voor. Het gebiedsproces vanuit het PPLG is een belangrijk instrument om de verschillende maatschappelijke belangen te betrekken en tot uitwerkingen te komen.

Het uitvoeren van het onderzoek is eerder o.a. in de onderzoeken voor het regionale Koersdocument, Verstedelijkingsconcept MRA en de samenwerkingsagenda van Regio Gooi en Vechtstreek en provincie Noord-Holland opgenomen. Via de volgende link [Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi en Vechtstreek | Regio Gooi en Vechtstreek \(regiogv.nl\)](https://www.regiogv.nl) kunt u de eindrapportage van het ontwerp onderzoek en de hoofdlijn van de uitkomsten vinden.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top